



© Aivaras Motuzas

## Ižanga

RUTH LEISEROWITZ

*Thomo Manno kultūros centro kuratoriumo pirmininkė*

„Tėvynių Europa“ – toks buvo XXIII Thomo Manno festivalio, vykusio 2019 m. liepos mėnesį, motto. Kvietėme dalyvius ir svečius susimąstyti apie tai, kas yra tėvynė, apie daugialypes ir daugiabriaunes šios sąvokos reikšmes, apie spalvas ir formas, kurias ji įgyja. Tėvyne vadinama vieta, iš kurios žmogus kilęs, kur yra jo namai, tačiau šiandien tai suprantame gerokai plačiau ir nebūtinai siejame su konkrečia nekintančia vieta. Ši tema ir dalyviams, ir svečiams pasirodė ištis intriguojanti, paskatino daug labai įdomių pašnekesių. Atidarydamas festivalį jo globėjas prezidentas Valdas Adamkus pasakė neišdildomą įspūdį palikusią kalbą, čia pateikiamą pačioje pradžioje.

Žodžio programoje visada ypač svarbūs ypatingi teminiai festivalio motto akcentai ir didelės rašytojų Mannų šeimos darbo ir veiklos aspektai,

neretai viena ir kita tarpusavyje persipina. Abi šios kryptys ir jų tarpusavio samplaikos matyti jau iš šio leidinio turinio.

Pirmiausia pateikiamos ištraukos iš autobiografinio čekų ir vokiečių rašytojo Jindricho Manno – vyriausio Heinricho Manno anūko – romano. 2019 m. liepą rašytojas pirmą kartą viešėjo Nidoje ir atskleidė klausytojams ir skaitytojams įvairius šeimos biografijos epizodus, juose labai ryškūs ne vien tėvynės praradimo momentai, bet ir svajonės apie paliktą tėvynę.

Toliau Kanados rašytojas ir kritikas, lietuvių išėivių sūnus, Antanas Ši-leika pasakoja, kaip dvasinę tėvynę Lietuvą, šaltojo karo metais dingusią iš žemėlapių, susikūrė lankydamasis bibliotekoje ir skaitydamas. Jaunesnės kartos lenkų rašytojas Tomaszas Rózyckis tęsė šią giją pasitelkdamas labai panašią konfigūraciją. Jo kūrinuose vaizduojama, kaip gelbstimi senų žmonių, po Antrojo pasaulinio karo iš Vakarų Ukrainos perkeltų į Sileziją, prisiminimai apie tėvynę.

„Tėvynė yra jausena“, sako britų sociologė Avta Brah. Jausena ir vieta tarpusavyje gali sietis įvairiais būdais, taip atsiranda ir „atostogų tėvynės“, kai ypatingas vaidmuo tenka tam tikroms gamtos formoms – kad ir kraštovaizdžiams ar augmenijai, kartu su ypatingais orų reiškiniais. Pavyzdžiui, Mannų šeima, vis pajusdavusi stiprų norą važiuoti prie jūros, taip pat puoselėjo savą „atostogų tėvynių“ koncepciją, taigi toli neieškodami paprašėme parašyti tekstą šios temos eksperto hamburgiečio Uwės Naumanno.

Toliau rasime 2018-ųjų Thomo Manno festivalio dalyvio prof. Hanso Wißkircheno tekstą. Jame Vokietijos Thomo Manno draugijos prezidentas pasakoja apie Heinricho ir Thomo Mannų pozicijas Veimaro respublikoje.

Leidinio pabaigoje įdėjome tekstą apie dvi amžių sandūros Rytprūsių menininkes, seseris Anną ir Helenę Michelau. Dr. Loré Drath tyrinėjo jų veiklą, o ypač kūrybą Kuršių Nerijoje ir 2019-ųjų liepos mėnesį Neringos istorijos muziejuje eksponavo tapytojos, grafikės Annos Michelau ir jos sesers fotografės Helenės Michelau darbų parodą. Čia pateikiame autorės peržiūrėtą ir papildytą kalbą, pasakytą atidarant parodą. Esame jai dėkingi, kad užpildyta dar viena žinių spraga ir turime išsamesnį vaizdą apie šio regiono prieškarinio meną ir kultūrą.

Taigi šiame „Nidos sąsiuvinį“ numeryje patys turėsite galimybę perskaityti, kaip jo tema įkvėpė gausius festivalio svečius ir apie ką su jais šnekėtasi Mannų vasarnamyje 2019 m. liepos popietėmis.

Visiems linkiu įkvėpiančių lietuviškų ir vokiškų skaitinių!